

Šest let geologického průzkumu v Kašperských Horách: stručná bilance

Ministerstvo životního prostředí s konečnou platností odebralo společnosti TVX Bohemia důlní povolení k průzkumu ložiska zlata v Kašperských Horách. Stalo se tak pouhých několik týdnů před posledním březnovým dnem, ve který by licence beztak vypršela. Po šesti letech se tak uzavírá zřejmě nejvýznamnější kapitola kontroverze nad osudem tohoto šumavského městečka.

Dosavadní geologický průzkum v Kašperských Horách

Moderní průzkum kašperskohorského ložiska zlata byl na základě dvou teoretických studií ze 70. a 80. let zahájen v roce 1982. Na státní náklady jej tu po deset let uskutečňoval podnik Geoindustria. Vedle lehkých prací provedl rovněž 53 povrchových vrtů. Na jaře 1989 začala ražba důlních děl štoly Naděje, která do konce roku 1991 dosáhla celkem 1720 metrů. Z ní bylo realizováno 14 podzemních vrtů. [1] Poté se státem financovaný průzkum zastavil.

Další průzkumné práce zahájila v roce 1994 česká soukromá společnost Bohemia důlní. Celkem provedla 21 povrchových a opět 14 podzemních vrtů o celkové délce 4300 metrů [2], vyrazila 720 metrů důlních děl [3].

V září 1994 získala majoritu v Bohemia důlní kanadská TVX Gold, v únoru roku následujícího se pak stala 100% vlastníkem. V roce 1995 provedla 18 povrchových vrtů o celkové délce 6901,5 metru [4], v prosinci téhož roku se ovšem práce na povrchu zastavily. Do konce roku 1996 ještě stačila

provést 153 podzemních vrtů [5], jež celkem dosáhly délky 25.000 metrů [6], a vyrazit dalších 2450 metrů důlních děl [7]. Poté práce skončily nadobro.

Celkem bylo tedy v Kašperských Horách během 80. a 90. let vedle lehkého průzkumu provedeno 181 podzemních a 92 povrchových vrtů, vyraženo potom 4890 metrů podzemní štoly [8].

Geologie ložiska

Několik let průzkumu, který v Kašperských Horách prováděla TVX Bohemia důlní, vedlo k podstatnému rozšíření znalostí o ložisku. Těžební společnost ovšem jeho výsledky z komerčních důvodů tají. Dostupné údaje o geologii ložiska se tedy omezují na částečně již zastaralé informace ze starších průzkumů a kusé obecné zprávy, které TVX zveřejnila.

Objem ložiska je nyní odhadován asi na 100 tun [9], zatímco starší kalkulace se pohybovaly okolo 30 t. Průměrná kovnatost činí 9,3 gramu zlata na tunu horniny [10]. Kašperské Hory tak překonaly primát Mokrska jako nejkvalitnějšího ložiska tohoto kovu ve střední Evropě. Vedle zlata se tu nachází rovněž menší množství stříbra a scheelitové rudy, která obsahuje wolfram. Zrudnění se podle starších výsledků rozkládá převážně v pásu podél Zlatého potoka a v nitru Suchého vrchu, ležícího jižně od Kašperských Hor. [11] Případná těžba by byla prováděna hlubinným způsobem.

Oproti původním výsledkům technologické zkoušky v roce 1996 ukázaly, že kašperskohorské zlato nemusí být z rudy nezbytně

získáváno kyanidovým loužením. Povaha rudy umožňuje použít kombinaci metod gravitačního a flotačního rozdužování. Výtěžnost se potom bude pohybovat okolo 85 procent. [12]

Výhrady oponentů

TVX v průběhu několikaletého sporu učinila drobné ústupky - vzdala se především technologie získávání zlata z rudy metodou kyanidového loužení. Zůstávají však jiné, závažnější problémy: masivní zásah do krajiny spojený především s ukládáním odpadu a přítomnost značného množství toxického arzénu v ložisku.

Podle svých prohlášení má TVX k dispozici studie dokazující, že odpad ze zpracování rudy je „neškodný“ [13]. Označuje je ovšem za „interní materiály“ a odmítá třeba jen ukázat k nahlédnutí [14]. Na dopis upozorňující, že tak celý argument činí značně nevěrohodným, neodpověděla.

Právně neexistuje významnější souvislost mezi geologickým průzkumem a těžbou. Přesto je zjevné, že jeho dokončení představuje první zásadní krok k otevření dolu. Proto se oponenti postavili již proti průzkumným vrtům.

Povolení průzkumu...

Povolení k průzkumu kašperskohorského ložiska bylo ministerstvem životního prostředí vydáno společnosti Bohemia důlní 16. března 1993 s platností do konce března roku následujícího, 28. února 1994 pak prodlouženo do 31. března 1999. Průzkumné území o rozloze 20,28 km² leží v katastrech města Kašperské Hory a obcí Nezdice, Nicov, Rejnštejn a Stachy.

Začátkem prosince 1998 plzeňský územní odbor ministerstva životního prostředí, na které příslušné kompetence v roce 1996 přešly, povolání pro opakované porušování zákona odebral. V březnu 1999 ministr, k němuž se TVX svým rozkladem odvolala, toto

rozhodnutí na doporučení nezávislé, tzv. rozkladové komise právníků potvrdil.

Vedle toho firma TVX Euro důlní získala - ještě jako nezávislá Euro důlní, jež se až později stala další dceřinou společností TVX Gold - v červenci 1995 s platností na čtyři roky povolení průzkumu na území Kašperské Hory-okolí. Na tomto širším, geologicky méně významném území o rozloze přes 85 km² nikdy nezahájila průzkumné práce. V únoru 1998 Vrchní soud v Praze povolení na základě žaloby města Kašperské Hory proti státu zrušil, neboť bylo vydáno v rozporu se zákonem.

...a jeho význam

Povolení průzkumu (tzv. povolení geologických prací) stanoví „výhradní právo k provádění geologických prací pro vyhledávání a průzkum ložisek vyhrazených nerostů určeného druhu vyhrazeného nerostu“ a „nemá povahu územního rozhodnutí.“ [15]. Jde tedy o jakousi obdobu tradičního claimu: jeho držitel získává exkluzivní nárok na geologický průzkum určitého nerostu na jistém území a ve stanoveném období.

S výjimkou lehkého pochůzkového průzkumu jej ještě ovšem neopravňuje k samotné realizaci prací. Například k provádění povrchových i podzemních vrtů od jisté velikosti či k rubání štol potřebuje povolení hornických prací, vydávané obvodním báňským úřadem, často se rovněž neobejde bez souhlasu majitele pozemku. Jakékoli stavby pochopitelně vyžadují stavební povolení. Skutečnost, že důlní společnost získala exkluzivitu, pochopitelně nijak nepředurčuje výsledek příslušných správních řízení. Protože jde o povolení komerčního průzkumu, nemůže ani stanovit veřejný zájem.

Chronologie právních sporů o průzkum

- 1.1.1995: končí platnost dočasné kolaudace některých staveb před štolou Naděje
- 31.3.1995: končí platnost souhlasu Správy CHKO s povrchovými vrty na území Nebe-

Pískovna-Naděje

- 9.5.1995: Správa CHKO zjišťuje ilegální vrty, okamžitě zakazuje další práce
- červenec 1995: TVX Bohemia důlní oznamuje, že průzkum může potenciálně vést k těžbě a vykresluje její předběžnou charakteristiku, město Kašperské Hory na jejím základě mění stanovisko k projektu
- 22.8.1995: Správa CHKO povoluje vrtné práce do 31.9.
- 28.8.1995: Správa CHKO Šumava ukládá TVX pokutu 70.000 Kč pro porušování podmínek průzkumu, TVX ji platí
- 2.10.1995: Správa CHKO prodlužuje srpnové dočasné povolení vrtných prací do 31.10.
- 18.10.1995: městská rada vydává TVX zákaz vstupu na městské pozemky a vyzývá k odstranění veškerých zde rozmístěných zařízení, 27.10. starosta rozhodnutí oznamuje společnosti, TVX jej ignoruje
- 24.10.1995: TVX žádá okresní úřad o omezení vlastnických práv města a povolení vstupu na některé z jeho pozemků
- 27.10.1995: TVX žádá Správu CHKO o další prodloužení souhlasu s vrty
- 31.10.1995: končí platnost posledního prodloužení souhlasu Správy CHKO s vrty
- listopad-prosinec 1995: TVX přesto, že nemá souhlas Správy CHKO, nadále ilegálně provádí průzkumné práce
- 3.11.1995: Správa CHKO v souladu s horním zákonem vyzývá TVX, aby jí zaslala podklady nezbytné pro odpis zásob ložiska
- 25.11.1995: město podává návrh na obnovu řízení o povolení průzkumu, neboť bylo podle jeho názoru vydáno v rozporu se zákonem - město nebylo účastníkem řízení, ačkoli na to má právo. Ministerstvo hospodářství ani ministerstvo životního prostředí, na které v listopadu 1996 přecházejí příslušné kompetence, však nic nečiní.
- 30.11.1995: TVX odmítá necelý měsíc starou výzvu Správy CHKO k zaslání podkladů k odpisu zásob ložiska
- 1996: TVX pokračuje v podzemním průzkumu ze štolý Naděje
- 4.1.1996: Správa CHKO zamítá pokračování povrchových vrtů, TVX se odvolává
- 23.1.1996: Správa CHKO ukládá TVX pro

další porušování podmínek průzkumu pokutu 350.000 Kč, TVX se odvolává

- 23.5.1996: město podává proti TVX žalobu na vyklizení vrtné soupravy z pozemků
- 28.5.1996: plzeňský územní odbor MŽP zamítá odvolání TVX proti pokutě, udělené v lednu Správou CHKO, snižuje ji však na 300.000 Kč
- 31.5.1996: klatovský okresní soud vydává předběžné opatření, kterým nařizuje vyklizení pozemků, TVX jej ignoruje
- tentýž den územní odbor ministerstva životního prostředí v Českých Budějovicích zamítá odvolání TVX a potvrzuje lednový nesouhlas Správy CHKO s povrchovým průzkumem
- 29.7.1996: TVX podává k Vrchnímu soudu žalobu proti červencovému rozhodnutí MŽP, které potvrdilo lednovou pokutu
- konec srpna 1996: TVX řeší problém se zabezpečením své štolý tím, že kolem ní bez stavebního povolení a na cizím (městském) pozemku vztyčuje plot - namísto aby ji osadila mříží nebo nechala hlídat ostrahou
- 9.9.1996: krajský soud v Plzni ruší květnové předběžné opatření soudu okresního, které beztak nebylo nikdy naplněno, neboť jej TVX ignorovala
- 7.10.1996: město se vyklizení některých zařízení ze svých pozemků domáhá rovněž návrhem na odstranění staveb, který podává u stavebního úřadu v Sušici, ten ale řízení přerušuje do doby, kdy o stavbách rozhodne soud
- 18.11.1996: TVX žádá obvodní báňský úřad o prodloužení povolení hornické činnosti ve štolě, jehož platnost vyprší s koncem roku
- 21.11.1996: obvodní báňský úřad přerušuje řízení o prodloužení povolení hornické činnosti, neboť chybí podklady o vyřešení střetů zájmů, zejména souhlas majitele pozemků (města)
- 25.11.1996: město podává proti TVX žalobu na vyklizení zařízení před štolou Naděje z jeho pozemků
- 28.11.1996: TVX žádá pro plochu před štolou Naděje povolení tzv. dočasného odnětí pozemků k plnění funkcí lesa (dříve vynětí z lesního půdního fondu, de facto jde o prodloužení povolení, které platí do konce roku)
- 6.12.1996: TVX oznamuje, že z městských pozemků odveze vrtnou soupravu, spor se tak

zužuje na plochu před štolou

- 9.-10.12.1996: TVX odstraňuje z pozemků města vrtnou soupravu

- 31.12.1996: končí platnost povolení hornických prací ve štolě, TVX musí ukončit podzemní vrty a tedy i průzkum vůbec, listopadová žádost o prodloužení nadále nemůže být obvodním báňským úřadem vyřízena pro střet zájmů s městem

- ve stejný den končí platnost vynětí plochy před štolou z lesního půdního fondu, vedle požadavku vlastníka tak přibývá další důvod, proč TVX musí odstěhovat svá zařízení, společnost jej však rovněž ignoruje

- 23.1.1997: okresní úřad v Klatovech na základě žádosti z října 1995 omezuje vlastnická práva města a povoluje TVX vstup na některé z jeho pozemků, město se odvolává

- 7.2.1997: Správa CHKO nesouhlasí s dodatečnou legalizací plotu před vstupem do štoly Naděje

- 14.2.1997: stavební úřad v Sušici označuje plot před vstupem do štoly Naděje za černou stavbu a nařizuje jeho odstranění

- 11.3.1997: náměstek ministra životního prostředí prohlašuje, že MŽP zahájí řízení k odnětí povolení průzkumu pro opakované porušování zákona, nic se však neděje

- 15.4.1997: ačkoli doposud nezahájil oficiální správní řízení, oznamuje náměstek ministra životního prostředí, že ve výsledcích kontrol ministerstva hospodářství z let 1995-96 neshledal důvody k odnětí povolení k průzkumu

- 18.4.1997: Správa CHKO na žádost TVX zahajuje řízení o prodloužení souhlasu s využíváním plochy před štolou, který vypršel 1. ledna

- 22.4.1997: město a sdružení Šumava nad zlato podávají oficiální návrh na odnětí povolení pro opakované porušování zákona

- 22.5.1997: TVX bere zpět žádost o prodloužení souhlasu s využíváním plochy před štolou, na základě které Správa CHKO v dubnu zahájila řízení

- 31.5.1997: končí lhůta, do které měla TVX zrekultivovat (zalesnit) plochu před štolou - nic se ovšem nestalo

- 24.6.1997: okresní soud v Klatovech zamítá žalobu TVX, která se snažila dokázat, že

město není vlastníkem některých pozemků, TVX se odvolává

- 25.6.1997: okresní úřad po doplnění listopadové žádosti TVX zahajuje pro plochu před štolou řízení o tzv. dočasném odnětí pozemků k plnění funkcí lesa, TVX nadále ignoruje fakt, že dosavadní povolení již koncem roku 1996 vypršelo

- 22.7.1997: územní odbor ministerstva životního prostředí pro plzeňskou oblast ruší lednové povolení okresního úřadu ke vstupu na pozemky města

- 30.7.1997: okresní úřad přerušuje řízení o povolení tzv. dočasného odnětí plochy před štolou Naděje k plnění funkcí lesa, zahájené na žádost TVX v listopadu 1996, s tím, že musí vyčkat rozhodnutí soudu o těchto pozemcích

- 16.9.1997 MŽP oznamuje, že nebude řešit návrh na odnětí povolení k průzkumu, nevzdává ovšem žádné oficiální správní rozhodnutí

- 11.10.1997: město Kašperské Hory podává žalobu, ve které zpochybňuje vlastnický nárok TVX na některá sporná zařízení na pozemku před štolou Naděje

- 15.10.1997: plzeňský krajský soud hned v prvním stání zamítá odvolání TVX proti červnovému rozhodnutí soudu okresního ve věci vlastnictví pozemků

- 18. a 23.12.1997: ministr životního prostředí na základě rozkladu TVX vrací k přezkoumání rozhodnutí územního odboru MŽP v Plzni, kterým bylo v červenci zrušeno povolení okresního úřadu o povolení vstupu na p o z e m k y z ledna 1997

- 9.1.1998: město jako vstřícný krok stahuje říjnovou žalobu zpochybňující vlastnický nárok TVX na některá zařízení na pozemku před štolou. Chce tak přispět rychlejšímu vyřešení sporu, na správnosti věcného obsahu žaloby však trvá

- 24.2.1998: okresní soud v Klatovech zamítá žalobu města na vystěhování pozemků, město se odvolává

- v tentýž den Vrchní soud v Praze rozhoduje, že obce jsou účastníky řízení o povolení průzkumu a odnímá společnosti TVX Euro důlní povolení na území Kašperské Hory-okolí (netýká se samotného ložiska, které leží v prů-

zkumném území Kašperské Hory)

● 25.2. a 10.3.1998: územní odbor ministerstva životního prostředí po přezkoumání opět, ovšem z jiných důvodů, ruší rozhodnutí okresního úřadu z ledna 1997 o povolení vstupu na pozemky města

● 12.5.1998: TVX podává k Vrchnímu soudu v Praze proti tomuto rozhodnutí žalobu

● 11.6.1998: TVX žádá okresní úřad v Klatovech o omezení vlastnických práv a povolení vstupu na další pozemky města, obce Nezdice, soukromých osob i státu

● 8.7.1998: okresní soud v Plzni přijímá bizarní žalobu TVX proti městu pro údajnou nekalou soutěž a pomluvu

● 17.7.1998: ministr životního prostředí opět vrací k přezkoumání rozhodnutí územního odboru MŽP v Plzni, kterým bylo v únoru podruhé zrušeno povolení okresního úřadu o povolení vstupu na pozemky z ledna 1997

● 5.10.1998: okresní úřad v Klatovech po doplnění podkladů zahajuje na základě červnové žádosti TVX nové řízení o povolení vstupu na pozemky

● 30.9.1998: Vrchní soud v Praze zamítá návrh TVX požadující vyloučit město a sdružení Šumava nad zlato z řízení o její květnové žalobě

● 8.12.1998: TVX žádá o prodloužení povolení průzkumu

● shodou okolností tentýž den ministerstvo životního prostředí TVX pro opakované porušování zákon dosavadní povolení průzkumu odnímá, společnost proti rozhodnutí podává rozklad

● 15.1.1999: okresní úřad v Klatovech vydává v řízení, zahájeném v říjnu, povolení ke vstupu na pozemky, město, další majitelé pozemků, sdružení Šumava nad zlato, Hnutí DUHA a ZO ČSOP Zelená Šumava se proti němu odvolávají

● 10.3.1999: ministr životního prostředí na doporučení nezávislé tzv. rozkladové komise právníků potvrzuje prosincové rozhodnutí o odnětí povolení průzkumu, proti kterému se TVX svým rozkladem odvolala

● 25.3.1999: územní odbor ministerstva životního prostředí definitivně ruší rozhodnutí okresního úřadu o povolení vstupu na pozem-

ky z ledna 1997, neboť se stalo irelevantním.

Nedostatky průzkumných prací

TVX Bohemia důlní v průběhu průzkumných prací systematicky porušovala právní řád, platná povolení i vlastnická práva. Při realizaci vrtů v letech 1995-96 došlo k opakovaným únikům kalů, ropných látek, poškozování vegetace ve dvou přírodních rezervacích i překračování norem hlučnosti. Společnost ilegálně prováděla vrtné práce, ke kterým neměla povolení. Před štolou Naděje vybudovala několik černých staveb. Řadu zařízení zde udržuje přesto, že před několika lety vypršel souhlas, který je k tomu nezbytný, stejně jako lhůta k rekultivaci pozemku. Ke svému podnikání využívá cizí pozemky, ač nemá souhlas majitele. Ignorovala pravomocné rozhodnutí soudu i podmínky úředních rozhodnutí, vydaných přitom v její prospěch.

Za protiprávní činnost byly TVX uděleny mj. dvě pokuty ve výši 70.000 a 300.000 korun. Staly se rovněž příčinou odnětí povolení průzkumu v prosinci 1998. (*Podrobnosti obsahuje informační list Hnutí DUHA „Právní problémy společnosti TVX Bohemia důlní spojené s průzkumem ložiska zlata v Kašperských Horách“.*)

Oponenti průzkumu

Průzkumné práce se zpočátku v Kašperských Horách nesetkaly s nesouhlasem. Státem financovaný průzkum u města probíhal deset let a radnice se proto domnívala, že záměry TVX jsou jeho pokračováním. Poté, co společnost oznámila, že jde o komerčně zaměřené práce, má zájem, aby jejich výsledkem byl těžební projekt, a představila hrubou charakteristiku případného dolu, se městské zastupitelstvo drtivou většinou hlasů postavilo proti. Vznikla zde rovněž občanská iniciativa Šumava nad zlato.

Podle průzkumu veřejného mínění, zpracovaného v březnu 1997 pro TVX, s případnou těžbou zlata u nás nesouhlasí 61 procent těch, kdo mají na věc názor [16]. K petici Šumavy na zlato se připojilo přes

70.000 signatářů. Navíc během jediného týdne na přelomu dubna a května 1998 se pod petici, kterou organizovalo Hnutí DUHA, podepsalo dalších více než 10.000 lidí, do sběru podpisů se tehdy zapojily asi čtyři desítky městských a obecních úřadů, spolků a občanských iniciativ v celé republice. Solidaritu se starostou Stíbalem vyjádřila řada jeho kolegů v desítkách měst a obcí, ať již dopisem či v prohlášení sdružení Čechy nad zlato.

Oponentům se dostalo široké podpory celé řady odborníků - pravidelně proti projektu vystupuje například předseda Akademie věd ČR prof. Rudolf Zahradník. Podporu TVX nezískala ani na příslušných úřadech. Kriticky se k němu staví především ty, které nesou odpovědnost za ochranu prostředí v regionu - ministerstvo životního prostředí a Správa CHKO Šumava.

Žádný český politik nikdy projekt nepodpořil, celá řada zástupců vládních stran i opozice se proti němu však postavila. Ve zprávě pro vládu ministerstvo životního prostředí v prosinci 1997 napsalo, že „těžba zlata v současnosti není v zájmu státu“ [17].

Hnutí DUHA a průzkum v Kašperských Horách

Projekty průzkumu a těžby zlata v České republice se Hnutí DUHA společně s dalšími ekologickými organizacemi začalo zabývat koncem roku 1994. Svou pozornost zaměřilo na nejkontroverznější z nich - Mokrsko u slapské přehradní nádrže. Poté, co ministerstvo hospodářství v červenci 1996 žádost o povolení průzkumu zamítlo, soustředilo se na další neuralgický bod - Kašperské Hory.

Svoji práci Hnutí DUHA zaměřilo především na poskytování odborného zázemí místním oponentům projektu. Zároveň zajišťovalo národní a ve spolupráci především se svou sesterskou organizací Friends of the Earth Canada rovněž mezinárodní podporu kašperskohorskému městskému zastupitelstvu. Účastní se však také řady správních řízení i dalších aktivit.

Kampaň TVX

TVX najala českou pobočku public relations agentury Burson-Marsteller (od dubna 1998 Donath-Burson-Marsteller), aby pomohla změnit přístup veřejnosti k projektu.

Agentura se kampaní, poměrně nezakrytě zaměřenou proti osobě starosty Františka Stíbala, zjevně pokoušela změnit postoje obyvatel Kašperských Hor a poměry ve městě. V nákladu 12.000 výtisků vydávala a v regionu zdarma rozšiřovala propagační měsíčník Naděje, jehož obsah stavěl v prvé řadě na osobních útocích proti oponentům a obhajobě aktivit TVX. Ke své argumentaci často užíval nepravdivá tvrzení (*Hnutí DUHA k tomuto tématu vydalo zvláštní informační list*). V půli prosince 1997 otevřela v Kašperských Horách Hornické informační středisko, které ve snaze „vyplnit dosavadní mezery v informovanosti občanů i návštěvníků města“ [18] vedle stálé výstavy a přednášek či besed pořádá ve městě například představení populárních hereckých hvězd či známých televizních moderátorů. Donath-Burson-Marsteller provozuje rovněž internetovou stránku TVX.

Kampaň TVX, v posledních měsících před komunálními volbami již otevřeně vyzývající ke změně složení zastupitelstva a především vedení radnice, se nesetkala prakticky s žádným úspěchem. Oponenti geologického průzkumu své pozice v patnáctičlenném zastupitelstvu naopak upevnili, zatímco jediná strana ve městě, která jej podpořila (ČSSD), získala pouhé dva mandáty. Donath-Burson-Marsteller poté v prosinci 1998 zastavil vydávání Naděje.

Poznámky:

- [1] Kašperské Hory. Štola Naděje. Průzkum na Au rudy. Etapa: Podrobná, Období: 1997-1999, příloha k žádosti o povolení hornické činnosti geologického průzkumu ložiska Au rud v Kašperských Horách, TVX Bohemia důlní, Kašperské Hory 1996, str. 7
- [2] Tamtéž
- [3] Inventura-zavřeno!, Naděje, říjen 1998, str. 7
- [4] Návrh smlouvy o povolení vstupu na cizí nemovitost. Příloha č. 1: Přehled provedených vrtů v roce 1995, TVX Bohemia důlní, 1996
- [5] Kašperské Hory. Štola Naděje. Projekt zajištění, TVX Bohemia důlní, Kašperské Hory 1996
- [6] Perspektivy průzkumu a těžby zlata v Kašperských Horách, TVX Bohemia důlní, Praha 1997
- [7] Tamtéž
- [8] Různé materiály TVX Bohemia důlní se v některých údajích významně liší. Například podle časopisu Naděje, který pro těžební společnost vydávala public relations agentura Burson-Marsteller, bylo celkem vyraženo pouze 3501 metrů podzemních chodeb (Naděje, říjen 1998), projekt zajištění štoly potom hovoří o 4045 metrech. Je proto nezbytné brát uvedené hodnoty s jistou rezervou. Hnutí DUHA usilovalo získat nejuvěrohodnější dostupná čísla.
- [9] tisková zpráva Burson-Marsteller CS/TVX Bohemia důlní, 22.1.1997
- [10] Burson-Marsteller CS/TVX Bohemia důlní: Prohlídka štoly Naděje, www.tvx-bd.cz/stola/text.htm, 5.1.1998
- [11] Morávek, P., et al.: Zlato v Českém masívu, Vydavatelství Českého geologického ústavu, Praha 1992
- [12] Martínek, K.: Technologie těžby a zpracování zlaté rudy, in: Schejbal, C. (ed.): Lidská společnost a nerostné surovinové zdroje: Region Kašperských Hor. Sborník přednášek ze semináře konaného 24.9.1997 v Kašperských Horách, Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Ostrava 1997
- [13] tisková zpráva Donath-Burson-Marsteller/TVX Bohemia důlní, 11.11.1998
- [14] František Hájek, generální ředitel TVX Bohemia důlní, dopis Hnutí DUHA, 2.2.1999
- [15] zákon č. 543/91 Sb., o geologických pracích, § 4a, odst. 2
- [16] Změna názorů občanů na průzkum a těžbu zlata v České republice mezi květnem 1996 a březnem 1997. Zpráva z výzkumů veřejného mínění pro Burson-Marsteller CS, FACTUM, Praha 1997
- [17] Zpráva o průzkumu ložisek zlata v ČR a o možnostech jeho těžby, zpráva pro poradu ministrů, MŽP ČR, Praha 1997
- [18] tisková zpráva Burson-Marsteller CS/TVX Bohemia důlní, 16.12.1997

Vydání tohoto informačního listu umožnila laskavá podpora Nizozemského království a nadace Open Society Fund.

Vojtěch Kotecký, březen 1999
Vydalo Hnutí DUHA.

Hnutí DUHA
Lublaňská 18
120 00 Praha 2
tel. 02-290909, 24919187
fax 02-24920342
e-mail hduhapr@ecn.cz
<http://www.duhafoe.cz>